Eindverslag informateur Gemeenteraadsverkiezingen Laarbeek 2026

Erik de Vries
9 april 2026

Inleiding

Op 18 maart 2026 hebben de gemeenteraadsverkiezingen plaatsgevonden voor de bestuursperiode 2026-2030. De uitslag van deze verkiezingen was voor de gemeente Laarbeek als volgt:

Partij	Stemmen 2022	Stemmen 2026	Zetels 2022	Zetels 2026
PNL	2.884	3.677	6	7
ABL	1.691	1.897	4	4
CDA	987	1.126	2	2
OA-HvL	917	1.045	2	2
DWG	1.815	1.037	4	2
GL/PvdA	762	948	1	2

Ruim voor de verkiezingen hebben de betrokken politieke partijen al afspraken gemaakt over het proces om te komen tot coalitie- en collegevorming. Besloten is om, evenals in de voorgaande periode, te werken met een onafhankelijke externe informateur. De griffier heeft mij benaderd voor deze rol en na een kennismakingsgesprek met alle partijen op 10 maart hebben zij unaniem besloten mij deze opdracht te geven.

Opdracht

Vanuit de politieke partijen kwam de volgende opdracht: de informateur voert verkennende gesprekken met de partijen die gekozen zijn in de gemeenteraad van Laarbeek. Doel van de gesprekken is om op te halen wat de belangrijkste thema's en onderwerpen zijn waar de komende jaren afspraken over gemaakt dienen te worden en duidelijkheid te krijgen over de gewenste samenstelling en vorming van een nieuw college voor de bestuursperiode 2026-2030.

De informateur stelt een eindverslag op van zijn bevindingen, inclusief een advies voor het vervolgproces. Dit eindverslag wordt overhandigd aan alle raadsleden.

Afspraken

Om het proces zo soepel mogelijk te laten lopen zijn een aantal werkafspraken gemaakt. Voor de aanvang van de gesprekken krijgt iedere partij het door de ambtelijke organisatie opgestelde document ‘Blik op Laarbeek’ toegestuurd. Dit document schetst de stand van zaken in de gemeente op een aantal belangrijke thema’s en is bedoeld om de partijen te ondersteunen bij de coalitieonderhandelingen. Daarnaast krijgen de partijen ter voorbereiding een lijst met vragen toegestuurd. Deze vragen vormen de leidraad van het eerste gesprek met de informateur. De lijst met vragen treft u in de bijlage aan.

Elke partij laat zich door twee woordvoerders vertegenwoordigen. Dit blijven gedurende de gesprekken dezelfde woordvoerders, tenzij er sprake is van overmacht. De griffier ondersteunt het proces en is verantwoordelijk voor het plannen van de afspraken tussen de woordvoerders en de informateur. Ook draagt de griffier zorg voor verslaglegging van de gesprekken.

Gesprekken

In de eerste gespreksronde is met iedere politieke partij afzonderlijk gesproken. Deze gesprekken vonden plaats op 19, 20 en 24 maart.

Inhoudelijke thema’s

Uit analyse van de verkiezingsprogramma’s en inbreng van de partijen tijdens de eerste gespreksronde blijken behoorlijk wat overeenkomsten op de belangrijkste thema’s. Er lijken geen onoverbrugbare verschillen te zitten tussen de partijen; deze zitten vooral in de mate van ambitie, tempo en gewenste sturing vanuit de overheid.

1. **Woningbouw en groei**: alle partijen willen méér woningen, vooral betaalbaar en passend voor starters en senioren. Nuanceverschillen zitten in het aandeel sociale huur, de mate van gemeentelijke regie, uitbreiden versus inbreiden en mogelijke voorrang voor eigen inwoners.
2. **Leefbaarheid en voorzieningen**: vrijwel alle partijen willen voorzieningen en ontmoetingsplekken behouden en goed spreiden over de verschillende kernen. Verenigingen verdienen behoud en ondersteuning. Er dient een balans te zijn tussen groei enerzijds en behoud van het dorpse karakter anderzijds.
3. **Verkeer en bereikbaarheid**: alle partijen benoemen de overlast van sluipverkeer, de gevaren hiervan voor de verkeersveiligheid, het belang van goede regionale ontsluiting en de noodzaak van verbeteringen aan het openbaar vervoer. De verschillen zitten met name in de mate en schaal van ingrepen in de infrastructuur versus het zoeken naar alternatieve verkeersoplossingen.

4. **Zorg en sociaal domein**: onder de partijen leeft een breed gedeelde zorg over de toenemende druk op WMO en jeugdzorg. Het belang van een sterke sociale basis wordt door alle partijen onderkend. Zorg en ondersteuning dient dichtbij, preventief en menselijk te zijn en mantelzorgers en vrijwilligers verdienen steun.
5. **Duurzaamheid en groen**: klimaatadaptatie, groenbehoud en energiebesparing worden door alle partijen benoemd als thema waar de komende jaren aan gewerkt moet worden. Er zitten echter behoorlijke verschillen tussen de partijen als het gaat om de invulling wat betreft ambitie en maatregelen (wel of geen zonnevelden en windmolens). Betaalbaarheid, realisme en draagvlak worden als belangrijke bepalende factoren benoemd.
6. **Migratie en asielopvang**: alle partijen erkennen de rol en verantwoordelijkheid van de gemeente als het gaat om asielopvang: voor een aantal partijen stopt dat bij de wettelijke norm, waar anderen onder voorwaarden bereid zijn om bovenwettelijk verder te kijken. Allen onderschrijven wel dat arbeidsmigranten goed gehuisvest en niet uitgebuit mogen worden.
7. **Financiën en bezuinigingen**: alle partijen tonen zich bewust van de financiële druk vanaf 2027 en willen zorgvuldig omgaan met gemeenschapsgeld. Er zal kritischer naar haalbaarheid en prioritering van projecten gekeken moeten worden. Lastenverzwaring komt bij de meeste partijen pas aan de orde als alle andere mogelijke bezuinigingsopties uitgeput zijn.
8. **Samenwerking en bestuur**: alle partijen erkennen het belang van regionale samenwerking en zijn van mening dat Laarbeek hier een actieve rol in dient te pakken. Ook hechten partijen grote waarde aan de betrouwbaarheid en transparantie van het bestuur en het maken van duidelijke afspraken.

Alle partijen vinden deze thema’s terug in ‘Blik op Laarbeek’ en zien dit document als een belangrijke onderlegger en vertrekpunt voor de coalitieonderhandelingen: het beschrijft de feiten waar uiteindelijke politieke keuzes op gebaseerd dienen te worden.

De meeste partijen spreken daarnaast hun voorkeur uit voor het schrijven van een coalitieakkoord. Daarbij vinden alle partijen het wel van belang dat oppositiepartijen ruimte krijgen om hun inbreng te leveren zodat dit eventueel verwerkt kan worden in het coalitieakkoord. Daarmee is de kans groter dat dit akkoord op een breder draagvlak kan rekenen.

Samenstelling college

Alle partijen tonen tijdens het eerste gesprek een constructieve houding en spreken de bereidheid uit om bestuurlijke verantwoordelijkheid te nemen indien men inhoudelijk binnen een coalitie tot overeenstemming weet te komen. Tevens hebben alle partijen een potentiële wethouderskandidaat die plaats kan nemen in het college.

Diverse partijen vragen daarbij wel aandacht voor de samenstelling van het college. Gezien de grote opgaven waarvoor de gemeente zich de komende jaren gesteld ziet en de daardoor toenemende belasting van het bestuur, bovenop de al aanwezige werkdruk bij de wethouders, achten deze partijen het niet ondenkbaar dat het college in de komende periode uit meer dan drie wethouders bestaat.

Uit de gesprekken komen drie varianten naar boven die kunnen rekenen op een meerderheid in de gemeenteraad:

PNL – ABL (11 zetels): deze twee partijen zitten al in het college, hebben de afgelopen periode een goede samenwerking gehad en zouden snel tot afspraken kunnen komen.

PNL – ABL – 3e partij (13 zetels): ook hier de twee partijen die al in het college zitten, aangevuld met een derde partij voor een breder draagvlak in de gemeenteraad. Hierop zijn diverse mogelijkheden ingebracht, waarbij er twee door meer dan één partij denkbaar werden geacht. Allereerst wordt voortzetting van de huidige coalitie met DWG, ondanks het verlies van deze partij, gezien als een serieuze optie vanwege de prettige onderlinge samenwerking en continuïteit van bestuur. Daarnaast wordt een coalitie met CDA genoemd, omdat zij inhoudelijk dichter bij PNL en ABL lijken te staan.

ABL – CDA – DWG – GroenLinks/PvdA (10 zetels): deze combinatie heeft weliswaar een (krappe) meerderheid, maar wordt door een aantal van de benodigde partijen niet als voorkeur benoemd.

Vervolggesprekken

Op basis van de eerste gespreksronde kan geconcludeerd worden dat in welke samenstelling dan ook, PNL en ABL onderdeel uit lijken te gaan maken van de coalitie. Om die reden heeft op 26 maart een gesprek met beide partijen plaatsgevonden. Tijdens dit gesprek hebben zij hun gezamenlijke rol als ‘motorblok’ van een nieuwe coalitie bevestigd. Wel was er verschil van inzicht of de coalitie uit twee of drie partijen zou moeten bestaan. PNL gaf de voorkeur aan twee partijen gezien de onderlinge programmatische overeenkomsten en daarmee de uitvoerbaarheid van beider verkiezingsprogramma’s. ABL hield vast aan een coalitie van drie partijen vanwege het bredere draagvlak in de gemeenteraad en samenleving. Zonder ABL zou PNL minimaal twee

andere partijen nodig hebben om tot een meerderheid te komen, wat niet de voorkeur genoot.

Hierop is geconcludeerd dat een derde partij bij het motorblok gezocht diende te worden. ABL gaf hierbij de voorkeur aan DWG gezien de prettige samenwerking van de afgelopen jaren. PNL onderstreepte dat, maar zag op basis van de overeenkomsten in de verkiezingsprogramma's ook nog mogelijkheden voor het CDA. Om deze optie nader te verkennen heeft op 31 maart een gesprek plaatsgevonden tussen PNL en CDA. Tijdens dit gesprek is gesproken over zowel inhoudelijke standpunten als de onderlinge verhoudingen in de afgelopen jaren.

Op basis van dit gesprek heeft PNL geconcludeerd dat er op inhoud weliswaar geen belemmeringen zijn om samen verder te gaan met CDA, maar gaf het onderling vertrouwen en de prettige samenwerking met ABL en DWG en het daardoor stabiele gemeentebestuur van de afgelopen jaren de uiteindelijke doorslag. Op 2 april zijn PNL, ABL en DWG samen aan tafel gegaan en is onderzocht of er zwaarwegende verschillen op inhoud of samenstelling van het college aanwezig zijn die een uiteindelijke samenwerking in de weg zouden kunnen staan. Dit bleek niet het geval en alle drie de partijen hebben de bereidheid uitgesproken om plaats te nemen aan de onderhandelingstafel met als doel om ook de komende vier jaar samen de coalitie te vormen.

Conclusie

Met het uitspreken van deze bereidheid komt er een einde aan het informatieproces. PNL, ABL en DWG hebben samen 13 zetels in de gemeenteraad en daarmee spreekt een ruime meerderheid de voorkeur uit voor deze coalitiesamenstelling.

Deze partijen kunnen samen plaatsnemen aan de onderhandeltafel, waarbij het van belang is dat in de uiteindelijke programmatische afspraken en samenstelling van het college recht wordt gedaan aan de verkiezingsuitslag en de daarmee gewijzigde onderlinge verhouding.

Op basis van de gevoerde gesprekken en de daar ingebrachte standpunten dienen in deze samenstelling in ieder geval goede afspraken te worden gemaakt over verkeer, woningbouw, asielopvang, klimaat en duurzaamheid, groenonderhoud en sociaal beleid. Hoewel de visies op deze onderwerpen onderling soms verschillen, hebben de partijen de verwachting en het vertrouwen uitgesproken hier in onderling overleg uit te kunnen komen.

Advies

Op basis van bovenstaande conclusie adviseer ik de gemeenteraad van Laarbeek om met deze partijen de formatiefase in te gaan. Dat betekent niet dat de overige partijen aan de zijlijn hoeven komen te staan. Ik adviseer de onderhandelende partijen om ze, net als in de voorgaande bestuursperiode, een nadrukkelijke rol in het formatieproces te geven door bij de fracties input voor het nieuwe coalitieakkoord op te halen.

Gezien de door de verkiezingsuitslag verschoven verhoudingen, de stevige opgaven voor de komende jaren en de mogelijk wijzigende samenstelling van het college adviseer ik de onderhandelende partijen om een onafhankelijke externe formateur aan te stellen. Waarnemend burgemeester Yves de Boer is bereid gevonden om deze rol op zich te nemen en kan rekenen op draagvlak bij de onderhandelende partijen.

Tot slot

Ik dank de partijen voor het in mij gestelde vertrouwen om de rol van informateur op mij te mogen nemen. Dankzij de prettige houding die elke partij tijdens de gesprekken innam heb ik mijn werkzaamheden met bijzonder veel plezier mogen verrichten. Met de getoonde openheid, constructieve instelling en betrokkenheid bij de Laarbeekse samenleving spreek ik mijn verwachting uit dat de gemeenteraad ook de komende jaren het belang van haar inwoners voorop zal stellen in alle besluiten die genomen moeten gaan worden. Ik wens alle fracties hierbij veel succes en vooral veel onderlinge samenwerking toe.

Tot slot een speciaal woord van dank aan de griffier, René van Heijnsbergen, voor zijn ingebrachte kennis, professionele ondersteuning én fijne gezelschap gedurende de afgelopen weken.

Erik de Vries
9 april 2026

Bijlage: vragenlijst coalitieonderhandelingen Laarbeek 2026

Verkiezingsuitslag

1. Wat waren de verwachtingen van uw partij bij de verkiezingen en in hoeverre zijn die uitgekomen?
2. Wat is uw duiding/conclusie van de verkiezingsuitslag?

Hoofdlijnen van beleid

3. Wat zijn voor uw partij in volgorde van belangrijkheid de (5 á 10) belangrijkste beleidsprioriteiten/onderwerpen voor de komende raadsperiode?
4. Welke van deze beleidsprioriteiten kunnen volgens u breekpunten zijn bij een eventueel te vormen coalitie?
5. Kunt u zich vinden in de inhoud van het strategisch document Blik op Laarbeek?
6. Zouden de opgaven uit de 'Blik op Laarbeek' een leidraad voor een nieuw bestuursakkoord kunnen zijn?
7. Met welke partij(en) denkt u dat dit een probleem kan zijn?
8. Welke beleidsprioriteiten zijn voor uw partij niet-onderhandelbaar om hierop in te leveren bij de onderhandelingen?
9. Hoe ziet u de rol van Laarbeek in de regio?
10. Wilt u nog andere beleidszaken inbrengen die voor de coalitievorming van belang kunnen zijn?

Coalitie- en collegevorming

11. Welke voorkeuren spreekt u in volgorde uit voor een te vormen coalitie?
12. Welke knelpunten ziet u, nu dan wel in de toekomst, bij elk van deze aangegeven voorkeuren?
13. Bent u bereid tot deelname aan de coalitie?
14. Met welke partij(en) wilt u niet samenwerken in een coalitie en waarom niet?
15. Wilt u in een mogelijke coalitie een wethouder leveren of is deelname aan de coalitie zonder een wethouder te leveren ook bespreekbaar?
16. Hoeveel wethouders dienen in uw ogen zitting te nemen in het nieuwe college? En voor hoeveel formatieplaatsen?
17. Bent u voorstander van een raadsprogramma wanneer u onderdeel uitmaakt van de coalitie?
18. Bent u voorstander van een raadsprogramma wanneer u géén onderdeel uitmaakt van de coalitie?

Tot slot

19. Zijn er andere aandachtspunten die tijdens de informatie nog aan de orde moeten komen?
20. Welke boodschap wilt u de informateur nog meegeven?